

Mijlpaalarrest

Mr. Bouman kijkt terug op de DES-zaak

Hoe liepen de zaken die ten grondslag lagen aan wat later mijlpalen in de jurisprudentie werden? We kijken terug met de advocaat van toen.

Probleem bij de cassatie was dat alle Haagse cassatiekantoren al aan de zijde van gedaagden stonden

Leonie Rammeloo
redactielid

‘In 1984 ben ik benaderd door de DES-Aktiegroep. Na berichtgeving over het DES-schandaal in de Verenigde Staten was deze Aktiegroep opgericht om de belangen van de talrijke DES-dochters in Nederland te behartigen. Er hebben er zich zo’n 20.000 gemeld, van wie overigens slechts een klein aantal leed aan “carcinomen van het urogenitale stelsel”, zoals de HR dat zo netjes zegt. Ons werd gevraagd degenen aansprakelijk te stellen die verantwoordelijk waren voor het op de markt brengen van het middel DES. Mijn compagnon Lowik Eykman en ik hebben deze zaak toen – grotendeels pro Bono – opgepakt.’ Aldus Hessel Bouman, gedurende veertig jaar advocaat, laatstelijk bij Trinité Van Doorne, en sinds 1998 in ruste.

‘Een groepsactie vonden wij niet doenlijk. Namens zes DES-dochters hebben we de grootste tien Nederlandse producenten gedagvaard. Zij, jonge vrouwen, soms nog tieners, waren ondanks hun narigheid – soms denk ik:

mede door – vroeg wijs en volwassen, opgewekt en vol geestkracht. Hun moeders hadden het vaak zwaar. Het middel was decennialang door artsen over de hele wereld aan miljoenen zwangere vrouwen voorgeschreven, ter voorkoming van zwangerschapscomplicaties. Toch voelden veel moeders zich schuldig. We hadden het gevoel met meer bezig te zijn dan enkel juristerij.

Nadat in 1986 de dagvaarding was uitgebracht, is in alle instanties voluit geprocedeerd. Aan de dupliek van de producenten waren wel 128 producties gehecht! Dit heeft mij bij pleidooi bij de rechtbank – overigens het langste pleidooi in mijn carrière: een hele dag – de opmerking ontlokt of mijn tegenpleiter zijn zeeffunctie soms door een vergiet had vervangen.

We hebben steeds gemeend een goede zaak te hebben. Probleem bij het instellen van cassatie was dat alle Haagse cassatiekantoren al aan de zijde van gedaagden stonden. Grote waardering heb ik nog steeds voor Dick Bouma van Pels Rijcken, die zich na overleg en met instemming van zijn cliënten onttrok, zodat Gerbrandt Snijders voor ons de cassatie heeft kunnen doen. Door de con-

De kern van DES

Op grond van artikel 6:99 BW (alternatieve causaliteit), dat ook geldend recht was in de periode 1953–1967, kon een grote groep producenten van het middel DES aansprakelijk worden gehouden, hoewel niet meer te achterhalen viel van welke producent het gebruikte middel afkomstig was. Bovendien konden benadeelden volstaan met het dagvaarden van één van de aansprakelijke personen; van benadeelden kon niet worden geëist dat zij stelden – en bewezen – wie tot de kring van de aansprakelijke personen behoorde.

(HR 9 oktober 1992, NJ 1994/535 met noot CHB en VR 1993/19 met noot WvC.)

clusie van A-G Hartkamp kregen we weer hoop; als eerste gaf hij ons (gedeeltelijk) gelijk met zijn “marktaandeelaansprakelijkheid”.

Op de dag van de uitspraak gingen we met zo’n dertig mensen naar de Hoge Raad. Met de duim zou ik cliënten duidelijk maken of de overwegingen gunstig waren of niet. Naarmate het voorlezen vorderde, bleef mijn duim omhoog staan. Daarna, op de gang, is tegelijkertijd gejuicht en gehuild.

Hoewel met deze uitspraak nog maar één hobbel genomen was, de alternatieve causaliteit, is de zaak niet verder uitgediept. Uiteindelijk is er een DES-fonds tot stand gekomen, van producenten en verzekeraars. Nu, vijftien jaar na het arrest, komen er eindelijk schadeloosstellingen los.’